

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes
Coloniae Agrippinae, 1657

Pars XIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

PARS DECIMA QUARTA.

CAP. I. De Visitatione ac Synodis Episcopalis Archidiaconalibusque.

QUum frustra sint in Civitate leges, nisi & sint qui eas exequantur; itidem institutiones Canonicas inefficaces & languidas esse oporteat, nisi ab Episcopo & reliquis, quibus ea cura demandata est, & quodammodo viva lex sunt, qui & in Evangelio nuncupantur sal terræ, mancipentur effectui: idcirco visitatione per Nostram Diocesim Colonensem opus est, quam Deo auctore per Nostrum in Pontificalibus Vicarium, ac ipsi adjunctos viros juxta pios ac doctos, quibus plenam dabimus in his spiritualibus ac Ecclesiasticis rebus ordinandi potestatem, aggrediemur, eodemque adjuvante Deo peragemus.

Math. 5.

CAP. II. Quo ordine Visitatio instituenda.

EX superioribus vero liquet plus satis, quo ordine Visitatio instituenda sit. Siquidem imprimis ab Ecclesiis Nostris Metropolitana ac Cathedrali inchoandum: dehinc singulæ Collegiatae, simul cum Monasteriis & virorum & mulierum, invisendæ: post hæc ad Parochiales Ecclesias omnes, in Nostris Civitatibus ac Diocesibus constitutas, (ubi maxima cura opus erit,) transeundum: ibi non solum Parochi, sed alii etiam (quotquot ibidem commorantur) Sacerdotes ac Clerici advocandi. Atque interim non prætermittendæ Scholæ & Bibliothecæ, ubi illæ reperientur: ac postremo Hospitalia pauperum diligenter perlustranda erunt.

CAP. III. Quæ ubique corrigere oporteat.

QUæ vero oporteat ubique sciscitari ac investigare, quæ corrigere ac repurgare, quæ statuere ac ordinare, superiores constitutiones abundè docent.

CAP. IV. Inprimis reformandos esse Decanos.

QUod ad Cathedrales & Collegiatas Ecclesias attinet, prima cura erit in reformandis Ecclesiarum Prælati, maxime Decani. Qui si cæci fuerint, consequitur necessarium, ut hi, quibus ducatum præstant, simul in foveam trahantur ac cadant. Quod enim ab illis committitur, facile ab aliis trahitur in exemplum.

CAP. V. Inquietos, & Prælatis rebelles, corripiendos.

ET, quoniam alicubi tanta est Cleri dissolutio, ut Prælati, quantumvis bonis ac eruditis, neque suis honor neque autoritas servetur, intendunt Visitatores Nostrum animum, ut inquieti corripiantur. Qui corripere & obedire nolunt, censura Ecclesiastica secundum culpæ modum percillantur, donec resipuerint.

CAP. VI. In Monasteriis quomodo abusus percipiendi.

IN Monasteriis facile percipientur abusus, imo Regulæ Ordinis relegantur, interrogenturque qui illis præsent, num illis scilicet simul cum Nostris constitutionibus per omnia satisfiat.

CAP. VII. In Visitatione Parochiarum quid agendum.

Vbi ad Parochias ibitur, debet Parocho ac populo, paucis ante diebus, adventus Visitorum significari, quo tum omnes expediti adsint, ac publicæ saluti intendant, denique ea Sacramenta ac munera, quæ per solum Episcopum administrantur, expurgati & præparati recipiant.

CAP. VIII. Habenda concio per Visitatores.

Nec videbitur inutile, ut Vicarius Noster in Pontificalibus, seu alius ex Visitoribus Nostris Theologus, concionem ad populum habeat; eundemque de omnibus, de quibus utile videbitur, ex divinis Scripturis per Dei verbum admoneat.

CAP. IX. Interrogandus Parochus, quo titulo ministerium gerat.

Interrogandus deinde Parochus, num ipse principalis rector sit, aut Vicarius mercenarius; an ordinaria autoritate admissus, necne. ubi Vicarius præest Parochiæ, videndum quo privilegio absit Parochus principalis.

CAP. X. De vita, moribus, & doctrina inquirendum.

Deinde investigandum de vita, moribus, ac de doctrina; quo pacto verbum Divinum disseminet, ac Sacramenta Ecclesiastica administret; & num omnia calleat quæ ad officium suum spectant. Vbi vero minus fuerit instructus, erudiatur, maxime in his quæ ad dispensationem Ecclesiasticorum Sacramen-

mentorū attinent, præsertim poenitentia. Subinde inquiratur, num in his defes aut negligens interdum sit; & num illi necessarius & honestus victus suppetat, seu digna stipendia exolvantur. Nam si competens victus defecerit, ad eum modum (uti supra diximus) procurandus erit, aut ad Nos referendum.

C A P. XI. *De habitu, tonsura, ac reliquis externis videndum.*

Videndum deinde de eruditione, habitu, tonsura, ac familiari conversatione: honestas familiae exploranda; libri quoque omnes inspiciendi; qui si nothi aut suspecti erunt, auferendi ac tollendi sunt.

C A P. XII. *Num hæresis quæpiam serpat, diligenter investigandum.*

Insuper investigandum erit diligentissime, num in tota Parochia ullus hæreticus aut schismaticus delitescat, num hæresis aliqua serpat: atque hic apponenda securis ad radicem, ut, seducti, per verbum Dei in viam veritatis & Ecclesiae unitatem reducantur; qui contumaces fuerint, e cœtu cæterorum tollantur.

C A P. XIII. *Num agantur alia, quæ cum Dei & Ecclesiae institutis pugnent, dispiciendum.*

Præterea, num in Parochia superstitiones, sortilegia, divinationes, atque alia id generis, quibus mentes à Deo vivo per diaboli fraudes seducuntur, exercentur; num perjuria, blasphemia, adulteria, & similia crimina, ob quæ iratus Deus in nos gladium iræ suæ vibrat, publicè committantur; num Ecclesiasticæ Censuræ contemnantur; num sint, qui Parocho obedire floccifaciant, qui Sacramenta Ecclesiae non participant; item, num festi dies & jejunia Ecclesiastica rite observentur.

C A P. XIV. *De puerorum institutione, & Hospitalium cura, quærendum.*

Deinde videndum, quo pacto pueri instituantur, qui præterea sint Scholis præfecti. Hospitalium quoque cura haud prætermittenda.

C A P. XV. *Vitia quibus assueverint Parochiani, acriter corrigenda ac refrenanda.*

De vitiis, quibus Parochiani vel maxime assueverint, inquisitio facienda, ut per Visitatores verbo Divino ab his populus avocetur.

C A P. XVI. *De Officio Parochi inquirendum.*

Denique expiscandum, num Parochus divinum Officium in Ecclesia, canendo le-

gendoque, rite gerat, num sacrum Baptisma, itidem sacrosanctam Eucharistiam cum Christmate, secure ac decenter custodiat, num vestes & reliqua ornamenta, quibus in Divinis Officiis utimur, munde asservet; num ipse, aut qui Ecclesiae Provisores appellantur, templum factum tectum curent; num sacris Altaribus suis honos impendatur; num in ruinis domus Parochialis occurrat; num de rebus Ecclesiae alienationes faciat, atque his similia, quæ Visitatoribus Nostris pro eorum circumspeditione & prudentia facile occurrent, & ex constitutionibus Nostris, quæ ubique pro loci ac personarum ratione rememorari debebunt, suppetabuntur.

C A P. XVII. *Synodus Episcopalis anno bis habenda.*

ET quoniam Visitations istæ generales per singulas Parochias absque magno sumptu singulis quibusque annis frequentari haud possunt, saluberrime sancitum est in antiquissimis Canonibus, bis per singulos annos in singulis Provinciis Concilium fieri: ut primum ante dies Quadragesimæ habeatur, videlicet quo omnibus, si quæ sunt, simultatibus amputatis, mundum solemneque Deo munus possit offerri; secundum vero agatur ante tempus Autumni, in quo si, communi omnium consensu, rationabiliter comprobato, secundum Ecclesiasticam Regulam, duo vel tres, animositate ducti, per contentionem contradicant, obtineat plurimorum sententia Sacerdotum.

C A P. XVIII. *Quid agendum in Synodo Episcopali.*

In his ergo Conciliis, anno bis, de omnibus apud Metropolitanæ, Cathedralium, Collegiatarum, Monasteriorumque Prælatos, & præsertim Archidiaconos, ac quos vocamus Decanos Rurales, qui vocati sunt in partem sollicitudinis Episcopalis, per Vicarium Nostrum in Pontificalibus ac Officialem disquisitio diligens fiat; & quæ ex illorum iudicio reformatione opus habere comperientur, communi consilio emendentur.

C A P. XIX. *De Synodis Archidiaconalibus ac Ruralibus.*

Denique Archidiaconi, qui Episcoporum oculi dicuntur, ac Decani isti Rurales, in suis deinceps Synodis quæ sancita fuerint, in Provinciali seu Episcopali Concilio publicabunt. Et ad eundem modum (qui in Visitations præscriptus est) vitiis extirpandis ac virtutibus inferendis studeant, criminibus publicis, magis per poenitentias Canonicas, quam pecuniæ exactione, puniendis intenti.

Nic. c. 3.
Anti. c.
20. Con-
stan. c. 3.
Chalcedo-
c. 19. c.
sicut olim
de accu-
satis

C A P.

CAP. XX. *Officiales Archidiaconorum,
& Decanos Rurales, viros graves
esse oportere.*

Qvod ut recte ac prudenter fiat, Archidiaconis nostris incumbit, ne ullos inidoneos Officiales aut Decanos Rurales deligant aut admittant, sed ad has functiones viros tantum assumant, cum doctrina praestantes, tum vitae innocentis inculpatæque, qui, nullius criminis labe notabiles, Officium suum irreprehensibiliter exequantur.

CAP. XXI. *Synodi Archidiaconales
antiquitatem quandam praeseferunt.*

c. I. de
off. arch.
Hunc
Canonem
narrat
B. Rhenanus
in
proemio
Tertul.

EX vetustissima quadam inquirendorum criminum formula relictum est, ut Archidiaconi anno bissextili circumeant, & peccata enormia emendent; quæ sequitur in hæc verba: In Concilio publico, ab Episcopo habito, primitus jurare debent de villis singulis fidelissimi quique, liberi & servi, tres vel quatuor, seu etiam plures, ut rei veritas omnino inquiratur. Juramentum autem illud hujusmodi esse debet: Quicquid in villa, in qua habitat, veraciter sciat, vel serio audierit actum contra fidem rectam & Christianitatem, Episcopum aut ejus nuncium, quantum recordari possit & scientia subministrat, non lateat. Post juramentum vero Episcopus per singula numerare debet, quæ prius juramento comprehendit, hoc est: Si vir, super uxorem suam, aliquam elanculo corrupit: Si cum duabus cognatis, sive mulier cum duobus propinquis fornicata sit: Si commatrem spiritualement aut filiolum suam stupro violavit: Si qua mulier partum suum necavit, vel conceptum quocunque modo excussit: Si quis cognatum suum voluntate aut casu occidit, seu morbidum fecit, & necdum ad publicam poenitentiam venit: Si mulier maritum suum, aut maritus uxorem suam, iniquo consilio interemit: Si quis virum aut foemina veneno, aut aliqua alia potione, occidit, & qui hoc, scilicet veneno, machinatur: Si sciat divinatrices vel augures, etiam illos qui per incredulitatem illas inquirant: Si sciant meretrices, quia meretrix appellatur; si, uno contempto, cum aliis fornicatur, licet nupta non sit: Si illos etiam sciant, qui cum excommunicatis communionem habent: Si illos sciant, qui convicti sunt perjurium perpetrasse; si & illos noverint, qui loca, Deo non dicata, contra fidem Ecclesiasticam colunt, & ad Christi Ecclesias venire contemnunt: Illos etiam si sciant, qui indictum jejunium negligunt. Hæc omnia dum Episcopus habet recitata, juratores per juramentum

commoneat; cæteros vero omnes, nobiles & ignobiles, per Bannum Christianitatis constringat, ut supradictas res minime celent, ac si in die iudicii, ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, rei occultatione praefatarum rerum nefandarum inveniantur. Hoc enim indicet & per Bannum contestetur, ut nemo, per ullius timorem aut favorem vel etiam amicitiam, praefata reticeat, veraciter scita. neque per odium, neque per inimicitiam ullam, quicquam alicui irroget, quod veraciter non possit probare. Horum aliqua si antea in praesentia Episcopi allata essent, ejusque iudicio terminata, postea iterata comperta fuerint; velut in initio, referantur, & Episcopali decreto constituentur.

CAP. XXII. *Abusus in Synodorum Archidiaconalium ac Ruralium observatione.*

PRæscripta quidem formula, quam antiquitatis causa retulimus, successu temporis in abusum, quod negare non possumus, deducta est; quod non fidelissimi quique, sed leves delatores, non qui veraciter sciant, aut serio audiverint, idque à probatis, neque uno tantum, sed pluribus, hisque fide dignis minimeque malevolis; sed frequentius absque omni delictu, vel leves ac futiles, vel invidi ac rapaces calumniatores, delationi comperiantur adsciti; quodque pro manifestis criminibus non Canonica poenitentia, sed pecuniaria potissimum multa à delinquentibus fuerint exacta, permissis interim delinquentibus, haud præter grave populi offendiculum, in publica scelerum infamia perseverare.

CAP. XXIII. *Inter visitandum
abusus corrigendi.*

Qvæ omnia magna correctione indigent; quam, volente ac adjuvante Deo, inter visitandum adhibebimus; nimirum curaturi, ut viris exploratae virtutis tantum hoc Officii delegetur.

CAP. XXIV. *Procuratorem suo officio recte fungentibus pendendi, æquum esse.*

HIs autem, qui Synodo praeficiendi sunt, sumptus necessarios (quam Procuratorem Canones vocant) per Parochianos suppeditari, justum atque æquum est.

Cætera, quæ praesentis Concilii Decretis comprehensa non sunt, (sunt autem pleraque, non minorem quam ea quæ correximus, castigationem postulantia) ea secundum sacrorum Canonum censuram, partim in Visitatione, partim in futuris Synodis Episcopalibus, Deo dante, emendare diligenter adnitemur.

Ex Conc.
Lateran.
Ex Conc.
gener. 6.
cum App.
stolis 6.
procurra-
tiones de
consensu

Canonum Concilii Provincialis Coloniensis, Anno
M D XXXVI celebrati, Finis.